

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۴/۱۰

شماره: تاب ام / ۱۶۲۰۹۶

پیوست: دو فایل PDF

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست

مدیر محترم HSE و پدافند غیرعامل شرکت ملی نفت

مدیر محترم HSE و پدافند غیرعامل شرکت ملی گاز

مدیر محترم HSE و پدافند غیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش

مدیر محترم HSE و پدافند غیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی

موضوع: بهبود مدیریت شرایط اضطراری/بحران محیط زیستی در صنعت نفت

با سلام و احترام؛

همانگونه که مستحضرد، بعضاً عدم توجه کافی به حوادث محیط زیستی صنعت نفت، باعث بروز نقص در مدیریت حادثه شده و منجر به گسترش آلودگی و بازتاب منفی در سطح جامعه می‌شود. با عنایت به گستره فعالیت صنعت نفت و تأثیر حوادث محیط زیستی (بالاخص نشت و ریزش مواد هیدروکربنی و شیمیایی از خطوط لوله و مخازن به محیط) روی زیست‌بومهای کشور و همچنین ضرورت جلوگیری از آلودگی منابع محیطی و کاهش هزینه‌های مالی ناشی از جرایم و جبران خسارتهای وارده، لازم است حوادث محیط زیستی مورد توجه جدی قرار گرفته و اقدامات لازم مطابق مستندات ابلاغی مربوط به مدیریت شرایط اضطراری با تأکید بر موارد زیر صورت پذیرد.

۱. شناسایی و تعریف سناریوهای معتبر ایجاد شرایط اضطراری/بحران با پیامدهای محیط زیستی، مطابق با

بند ۱-۱-۶ «راهنمای واکنش در شرایط اضطراری/بحران در صنعت نفت».

۲. تهیه طرح واکنش در شرایط اضطراری/بحران برای حوادث منجر به پیامدهای محیط زیستی مطابق بند

۱-۱-۶ سند «راهنمای واکنش در شرایط اضطراری/بحران در صنعت نفت».

۳. به‌کارگیری افراد حرفه‌ای و آموزش دیده در زمینه مقابله با حوادث محیط زیستی (نظیر مقابله با ریزش‌های

نفتی) در ترکیب کمیته مدیریت شرایط اضطراری/بحران بر اساس بند ۱-۱-۶ سند «راهنمای واکنش در

شرایط اضطراری/بحران در صنعت نفت».

۴. انتخاب فرد حرفه‌ای و متخصص در زمینه مقابله با حوادث محیط زیستی و متناسب با نوع حادثه به عنوان

فرمانده صحنه طبق تبصره ۱ بند ۳ «راهنمای واکنش در شرایط اضطراری/بحران در صنعت نفت». فرد مذکور

بایستی حداقل آموزش‌های تخصصی نحوه مقابله با حوادث محیط زیستی را فراگرفته باشد.

۱۴۰۴/۰۴/۱۰

۲۲۰۳۵

HSE

تهران، خیابان استاد نجات الهی، شماره ۹۴، ساختمان شهید تندگویان وزارت نفت، طبقه ششم، کدپستی ۱۵۱۷۱۶۵۱۷

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۰۸۸۶۰، دورنگار: ۸۸۸۰۸۸۵۶، پست الکترونیک: hse@mop.ir، وب سایت: <http://hse.mop.ir>

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

بسمه تعالی

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۴/۱۰

شماره: باب ام / ۱۶۲۰۹۶

پیوست: دو فایل PDF

۵. انجام آموزش و تمرینات دوره‌ای حوادث محیط زیستی بر اساس بندهای ۵-۱-۶ و ۶-۱-۶ «راهنمای واکنش در شرایط اضطراری/بحران در صنعت نفت».

۶. تامین تجهیزات مقابله با حوادث و شرایط اضطراری/بحران محیط زیستی بر اساس سناریوهای معتبر مطابق بند ۳-۶ «راهنمای واکنش در شرایط اضطراری/بحران در صنعت نفت» و حصول اطمینان از آماده به کار بودن آن.

۷. مدیریت اطلاع‌رسانی شرایط اضطراری محیط زیستی با توجه به گستره تاثیر حوادث محیط زیستی بر اذهان عمومی جامعه و حسن شهرت صنعت نفت، مطابق شیوه نامه ابلاغی شماره ۵۴۷-۲/۲۰ مورخ ۱۴۰۱/۶/۲۱ وزیر محترم وقت نفت.

۸. ارسال گزارشات مرحله‌ای حوادث مهم مطابق بند ۶ سند «دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم».

در خاتمه، خواهشمند است مقرر فرمایید مراتب به نحو مقتضی به شرکتهای تابعه ابلاغ و ضمن پایش فرایند مدیریت شرایط اضطراری محیط زیستی (با اقداماتی نظیر بررسی سناریوهای معتبر و طرح مدیریت شرایط اضطراری، ممیزی‌های نظارتی، نظارت بر عملیات مدیریت شرایط اضطراری محیط زیستی و ...) از انجام اقدامات مربوطه اطمینان حاصل شده و گزارشی از اقدامات انجام شده تا مورخ ۱۴۰۴/۶/۹ به این اداره کل ارسال گردد.

* خانم > سیم جمیع

شهرام احمدی

مدیر کل

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم

MOP-HSED-In-229(1)

مطابقت دارد

محل درج مهر اعتبار

صفحه ۲ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

فرم مشخصات سند :

عنوان سند: دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم			
شناسه سند: MOP-HSED-In-229			
تاریخ	شماره ویرایش	تعداد صفحات	شرح
۹۹/۰۶/۲۹	۰	۱۲	بررسی و اظهار نظر
۹۹/۱۰/۲۵	۱	۱۴	ابلاغ و اجرا

شماره اصلاحیه	تاریخ	شماره بخش / بخش های تغییر یافته	شماره صفحه / صفحات

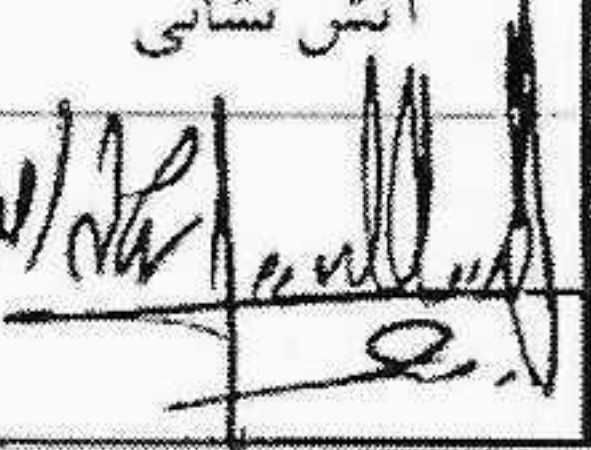
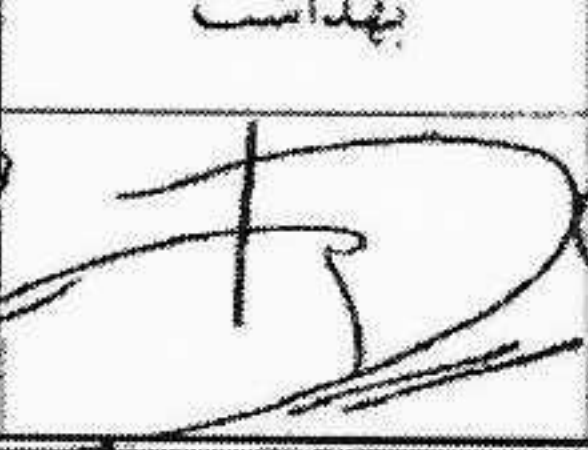
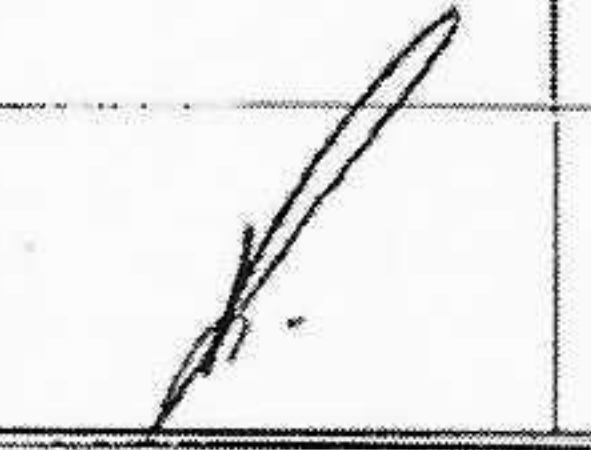
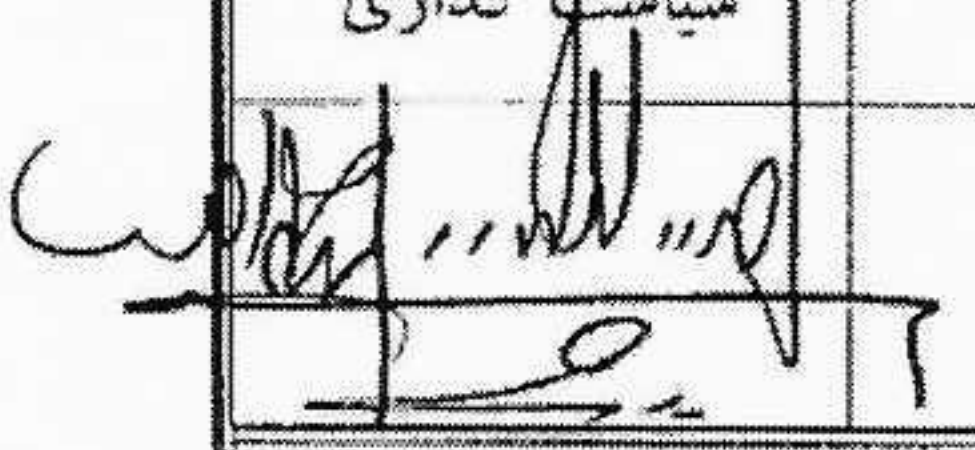
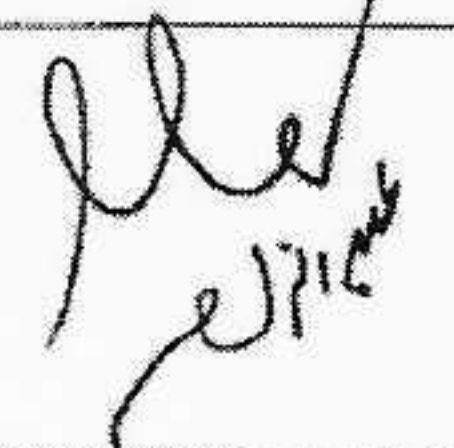
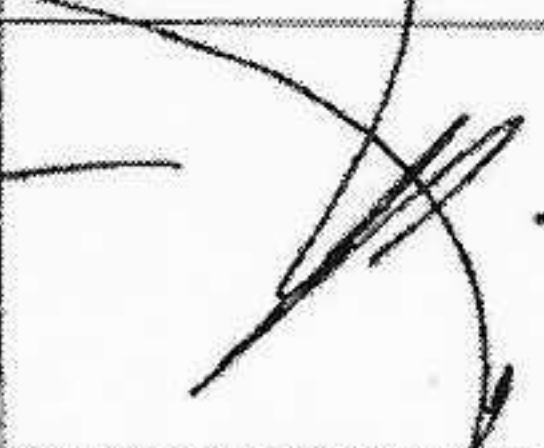
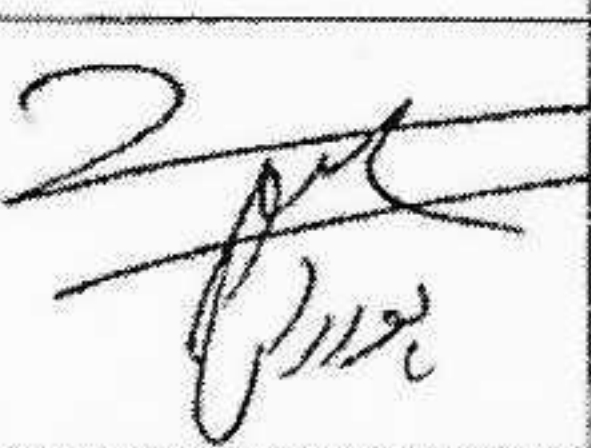
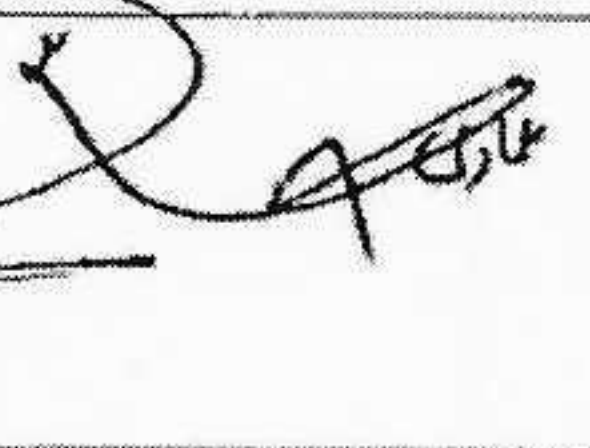
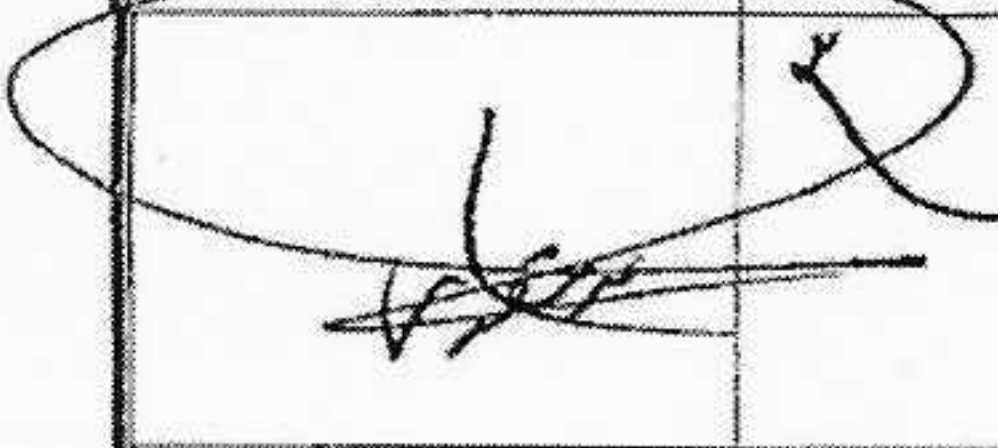
محل درج مهر اعتبار		مطابقت دارد
--------------------	--	-------------

صفحه ۳ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

فرم تصویب مستندات اداره کل HSE و پدافند غیر عامل وزارت نفت

تهیه کننده: اداره کل HSE و پدافند غیر عامل وزارت نفت				
عنوان سند : دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم		شماره سند: MOP-HSED-In-229		
		شماره بازنگری: یک		
بررسی: کمیته تخصصی				
معاونت ایمنی و آتش نشانی	معاونت مهندسی بهداشت	معاونت محیط زیست	معاونت پدافند غیر عامل	برنامه ریزی و سیاست گذاری
				
توضیحات: این سند در راستای بخشنامه ابلاغی مقام عالی وزارت در خصوص گزارش فوری حوادث مهم، توسط اداره کل HSE و پدافند غیر عامل به منظور تشریح جزئیات و همچنین اصلاح و بهبود فرم گزارش تهیه شده است.				
تصویب: شورای مدیران HSE				
شرکت ملی نفت	شرکت ملی گاز	شرکت ملی پالایش و پخش	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	وزارت نفت
				
تاریخ تصویب سند :				
MOP-HSED-Fo-001(1)				

صفحه ۴ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱. هدف	۵
۲. دامنه کاربرد و محدوده تأثیر	۵
۳. مسئولیت‌ها و ضمانت اجرا	۵
۴. الزامات و مستندات مرجع	۵
۵. تعاریف	۶
۶. اقدامات	۹
۶-۱- نحوه گزارش حوادث مهم	۹
۶-۲- راهنمای تکمیل فرم گزارش فوری حوادث مهم	۱۰
۷. پیوست‌ها	۱۲
۷-۱- فرم گزارش فوری حوادث مهم	۱۳

صفحه ۵ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

۱. هدف

هدف از تهیه این دستورالعمل، تشریح ضوابط و نحوه تکمیل و ارسال فرم گزارش فوری حوادث مهم به دفتر مقام عالی وزارت نفت و اداره کل HSE و پدافند غیر عامل وزارت نفت می باشد.

۲. دامنه کاربرد و محدوده تأثیر

این دستورالعمل برای کلیه شرکت های اصلی، فرعی / تابعه، مدیریت های مستقل ستادی و سایر واحدها و تأسیسات تابعه وزارت نفت و همچنین شرکت های بخش غیردولتی صنعت نفت الزامی می باشد.

۳. مسئولیت ها و ضمانت اجرا

- بازنگری، به روزرسانی و تجدیدنظر در این دستورالعمل بر عهده اداره کل HSE و پدافند غیر عامل وزارت نفت است.
- مسئولیت نظارت عالیه بر استقرار این دستورالعمل در شرکت های اصلی، بر عهده اداره کل HSE و پدافند غیر عامل وزارت نفت است.
- مسئولیت طرح ریزی به منظور اجرای صحیح این دستورالعمل در شرکت های مشمول، بر عهده مدیریت HSE شرکت های اصلی است.
- مدیریت های ستادی و مدیران عامل شرکت های مشمول این سند، موظف به طرح ریزی و اجرای دقیق سند و سایر مستندات تهیه شده در چارچوب آن می باشند.

۴. الزامات و مستندات مرجع

۱. راهنمای استقرار و توسعه نظام مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در صنعت نفت، ابلاغ شده طی نامه شماره ۱/۲۸-۳۸۴۳ مورخه ۸۱/۰۱/۲۴.
۲. بند هشتم ابلاغیه شماره ۲۰/۲-۴۳۱۰۳ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲ وزیر محترم نفت.
۳. راهنمای تحقیق، تجزیه و تحلیل و گزارش حادثه، ابلاغی اداره کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت به شماره سند MOP-HSED-GI-203(1)

صفحه ۶ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

۵. تعاریف:

حوادث مهم

رویداد ها و حوادث زیر که منجر به یکی از پیامدهای مندرج در جدول شماره یک شود، به عنوان حوادث مهم تلقی شده و باید در چارچوب ترتیبات طرح ریزی شده در این دستورالعمل گزارش شوند.

الف- حوادث مهم فرآیندی و تأسیساتی: هر واقعه یا شرایط نامطلوب عملیاتی در تأسیسات یا واحدهای فرآیندی.

ب- حوادث مهم شغلی: هرگونه حادثه شغلی نظیر سقوط از ارتفاع، برق گرفتگی، حوادث مرتبط با گودبرداری، برخورد با اشیاء، لغزیدن/ سرخوردن، گیرافتادن داخل/ بین / زیر اشیاء/ تجهیزات، تماس با وسایل تیز/ برنده، سوختگی، تماس با سطوح داغ/ سرد، غرق شدگی، سقوط اجسام، تماس با سیال فشار بالا، خفگی / کمبود اکسیژن، استنشاق مواد سمی و.... که منجر به فوت، قطع عضو یا ناتوانی کلی دائمی در حداقل یک نفر از شاغلین (رسمی، قراردادی، پیمانکار و ...)، ذینفعان یا سایر افراد گردد.

تبصره ۱: ناتوانی کلی دائمی (PTD: Permanent Total Disability): هر نوع صدمه شغلی ناشی از فعالیتهای مرتبط با کار که منجر به از دست رفتن دائمی یک یا چند توانایی شاغل شود (برای مثال قطع یکی از اندام ها، صدمه مغزی دائمی، از دست دادن بینایی).

پ- حوادث مهم خودرویی: هر نوع تصادف خودرویی (اعم از وسایل نقلیه سبک، نیمه سنگین و سنگین) در زمان انجام وظایف یا حمل و نقل مرتبط با فعالیت شرکت، حین مأموریت و یا عزیمت از محل سکونت به محل کار یا بالعکس، (در سرویس ایاب و ذهاب یا خودروی شخصی، استیجاری، پیمانکاری).

ت- سوانح طبیعی: زلزله، رانش زمین، صاعقه، سیل، سونامی، آتشفشان، بهمن، تگرگ، گرباد یا طوفان شدید.

ث- حوادث مهم محیط زیستی: هرگونه رویداد که منجر به پیامدهای زیست محیطی جدول شماره یک شود.

ج- حوادث مهم پدافندی: هرگونه پیامد/ آسیب ناشی از تهدیدات پدافندی اعم از شیمیایی، پرتویی، زیستی، سایبری/ الکترونیکی، نظامی/ امنیتی یا ترکیبی از این موارد.

چ- حوادث مهم بهداشتی: مواجهه حاد با عوامل زیان آور فیزیکی/ شیمیایی، مسمومیت و شیوع بیماریهای واگیردار که منجر به پیامدهای مندرج در جدول شماره یک شده و در روند مأموریت سازمان اختلال ایجاد نماید.

صفحه ۱۷ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و منابع طبیعی
	MOP-HSED-In-229 (1)	

اداره کل بهداشت، ایمنی، محاربت و مدیریت بحران

جدول شماره یک: حوادث مهم بر مبنای پیامد

آسیب به محیط زیست	خسارات به دارایی ها/توقف تولید/ رهایش مواد	آسیب ها و تلفات انسانی کلیه کارکنان رسمی، قراردادی، پیمانکاری
• ریزش/ نشست ناخواسته نفت، فرآورده های نفتی، میعانات گازی، ماده شیمیایی مایع، پسماند خطرناک مایع و سیال حفاری با مقدار بیش از ۱۵۰۰ کیلوگرم به محیط آبی (دریا، دریاچه، رودخانه، مخزن سد)، یا بیش از ۵۰۰۰ کیلوگرم به محیط خشکی. • فلرینگ ناخواسته و غیر مترقبه بیش از نیم ساعت.	• تخریب کلی یا بخشی از تأسیسات، ساختمان های شرکتی (اداری، مسکونی، انبار و...) و یا واحد فرایندی • آتش سوزی یا انفجار منجر به آسیب کلی به حداقل یک تجهیز کلیدی در تأسیسات یا بخشی از یک واحد فرایندی/ ساختمان ها و اماکن وابسته. • انتشار و تخلیه کنترل نشده مواد قابل اشتعال و سمی • اعلام شرایط اضطراری و تخلیه اضطراری و اقدامات حفاظتی عمومی همچون بستن جاده • توقف تولید کلی اضطراری واحد فرایندی یا مجتمع بیش از یک روز کاری • پارگی و شکستگی عمده خطوط لوله نفت و فرآورده های نفتی، گاز و شبکه گاز رسانی. • صدمات مالی به اشخاص ثالث	• فوت یک نفر یا بیشتر • ناتوانی کلی دایمی • قطع عضو • اعزام بیش از یک درصد کارکنان به مراکز درمانی ناشی از مسمومیت • ابتلاء یک نفر یا بیشتر به بیماری واگیر (عفونی/ویروسی) که قابلیت انتشار سریع و ایجاد اپیدمی دارد. • صدمات جانی به اشخاص ثالث

صفحه ۸ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پانده غیرمجاز
	MOP-HSED-In-229 (1)	

تبصره ۲: موارد زیر نیز جزو حوادث مهم بوده و فارغ از پیامدهای مندرج در جدول شماره یک، باید در چارچوب ترتیبات طرح ریزی شده در این دستورالعمل گزارش شوند.

- وقوع حوادث و آتش سوزی در ساختمان ها و اماکن مهم اداری، منازل مسکونی، مراکز ورزشی، تفریحی و رفاهی تابعه وزارت نفت که موجب ایجاد صدمات جانی و مالی، توقف فعالیتهای عادی، تخلیه و اعلام شرایط اضطراری شود.
- کلیه حوادث درون یا برون شهری مرتبط با وزارت نفت که موجب ایجاد صدمات جانی و مالی به افراد غیرشرکتی شده و در جامعه بازتاب داشته است. نظیر آتش سوزی، انفجار و یا نشت نفت، فرآورده های نفتی، گاز، مواد شیمیایی یا مواد قابل اشتعال از طریق خطوط انتقال، تأسیسات و تصادفات وسائط نقلیه در شهرها، جاده ها و موارد مشابه.
- کلیه حوادثی نظیر تصادفات، انفجار، آتش سوزی ها، نشت مواد و فرآورده نفتی، گازها، مواد شیمیایی و مواد قابل اشتعال که در خارج از تأسیسات صنعت نفت رخ می دهد و گسترش دامنه آن می تواند برای تأسیسات و پرسنل وزارت نفت ایجاد خطر نماید.
- حوادثی که در خارج از تأسیسات صنعت نفت رخ داده و می تواند برای تأسیسات و کارکنان صنعت نفت خطر آفرین باشد نیز جز حوادث مهم تلقی می شود.

صفحه ۹ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

۶. اقدامات

۶-۱- نحوه گزارش حوادث مهم

بعد از وقوع هرگونه حادثه مهم مطابق بند ۵ این دستورالعمل، کلیه شرکت های مشمول بند ۲، موظف به گزارش فوری حوادث مهم بر اساس فرایند مندرج در جدول شماره دو و مشروح اقدامات زیر می باشد:

جدول شماره دو: فرآیند گزارش دهی حوادث مهم

مرحله	زمان اقدام	نحوه اقدام	گیرنده گزارش	مسئول اقدام	محتوای گزارش
اول	آنی/ به محض وصول خبر	پیامک/ تماس تلفنی	معاونت ایمنی و آتش نشانی اداره کل HSE و پدافند غیر عامل وزارت نفت	رئیس ایمنی و آتش نشانی شرکت اصلی	اعلام حادثه مهم
دوم	حداکثر سه ساعت پس از وقوع حادثه	تکمیل و ارسال فرم گزارش فوری حوادث مهم (پیوست ۷-۱ دستورالعمل)	۱- دفتر مقام عالی وزارت ۲- اداره کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت ۳- دفتر مدیر HSE شرکت اصلی	بالاترین مقام مسئول شرکت/ منطقه /تأسیسات محل وقوع	تکمیل اطلاعات فرم گزارش فوری حوادث مهم
سوم	حداکثر ۱۰ روز پس از وقوع حادثه	ارسال رسمی گزارش تکمیلی	اداره کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت	مدیر HSE و پدافند غیر عامل شرکت اصلی	اطلاعات درخواستی در مرحله سوم بند ۶-۱ دستورالعمل

مرحله اول: مسئولین HSE شرکت/ منطقه/ تأسیسات محل وقوع حادثه به محض اطلاع از وقوع حوادث مهم، موضوع را در اسرع وقت و با قید فوریت به مدیر HSE / رئیس ایمنی و آتش نشانی شرکت اصلی و از طریق ایشان به معاونت ایمنی و آتش نشانی اداره کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت از طریق پیامک یا تماس تلفنی اطلاع داده شود.

مرحله دوم: بالاترین مقام مسئول شرکت/ منطقه/ تأسیسات محل وقوع حادثه موظف به ارسال فرم دو صفحه ای گزارش فوری حادثه (فرم پیوست شماره ۷-۱) مطابق راهنمای تکمیل فرم مندرج در بند ۶-۳ این دستورالعمل، به دفتر مقام عالی وزارت نفت اداره کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت و همچنین مدیریت HSE شرکت اصلی می باشد. این فرم باید حداکثر سه ساعت پس از وقوع به دفتر مقام عالی وزارت نفت به شماره نمابر ۰۲۱-۸۸۹۳۹۳۰۴ و دفتر مدیر کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت به شماره نمابر ۸۸۸۰۸۸۵۶ -

۰۲۱ (شماره تلفن ۸۸۸۰۸۸۶۱ - ۰۲۱ جهت اخذ تأییدیه ارسال فاکس) ارسال شود.

صفحه ۱۰ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

مرحله سوم: گزارش تکمیلی حادثه به همراه مدارک مرتبط با آن، حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ وقوع حادثه، تهیه و به اداره کل HSE و پدافند غیرعامل وزارت نفت ارسال گردد. گزارش تکمیلی متناسباً حاوی اطلاعات تکمیلی و تفصیلی مرتبط همچون موارد ذیل می باشد:

گزارشات مدیریتی، شرح عملیات، روند شکل گیری حادثه و سناریو های محتمل، خسارات و آسیب های انسانی/ مالی/ تجهیزاتی/ محیط زیستی، اظهارات شهود/ شواهد و یافته ها، وضعیت تجهیزات ایمنی/ آتش نشانی/ امدادی، مدارک مرتبط از جمله پروانه بازرسی فنی/ مجوز انجام کار (گرم/ سرد/ فضای بسته/ حفاری و...) / گزارش معاینه فنی خودرو، تصاویر/ فیلم/ نقشه های مورد نیاز، گزارش آموزش های ارائه شده به کارکنان در ارتباط با حادثه، سابقه تعمیرات یا تغییرات انجام شده در تأسیسات/ اماکن/ تجهیزات/ خودروهای مرتبط با حادثه، اسناد مناقصات/ قرارداد های منعقد شده با پیمانکاران ذیربط، وضعیت وسایل و تجهیزات استحقاظی (P.P.E).

تبصره: در صورتی که پس از تکمیل و ارسال اولیه فرم گزارش فوری حوادث مهم، تغییرات در شرایط حادثه منجر به تشدید پیامد حادثه گردد، بایستی ضمن تکمیل مجدد فرم گزارش فوری حوادث مهم، مراتب بلافاصله به روش های فوق (مراحل اول و دوم)، اطلاع رسانی گردد.

۲-۶- راهنمای تکمیل فرم گزارش فوری حوادث مهم

فرم گزارش فوری حوادث مهم (پیوست شماره ۷-۱) **شامل ۲ صفحه** و از هشت بخش تشکیل شده است که باید بر اساس توضیحات زیر، به دقت توسط رئیس یا سرپرست HSE شرکت/ منطقه/ تأسیساتی که در آن حادثه رخ داده است تکمیل و پس از تأیید مدیرعامل یا بالاترین مقام آن شرکت و یا فردی که تأیید فرم گزارش به وی تفویض اختیار شده است، به شماره های ذکر شده در بند ۶-۱، ارسال گردد.

۱-۲-۶- اطلاعات عمومی

این قسمت حاوی اطلاعات عمومی مربوط به محل دقیق، تاریخ و ساعت حادثه، نام شرکت اصلی، شرکت فرعی، شرکت تابعه، شرکت بهره بردار/ منطقه عملیاتی/ (دولتی/ خصوصی) که در آن حادثه رخ داده می باشد، همچنین مأموریت شرکت شامل اکتشاف/ حفاری/ استخراج، ساخت و ساز (طرح توسعه ای)، تولید/ پالایش/ ذخیره سازی/ بارگیری/ انتقال و خدمات و پشتیبانی می باشد بایستی مشخص گردد. در صورتی که مأموریت شرکت غیر از موارد مشخص شده باشد، باید گزینه سایر موارد در قسمت مرتبط در فرم گزارش دهی تکمیل شود.

صفحه ۱۱ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

۶-۲-۲- فعالیت منجر به وقوع حادثه

در این قسمت باید فعالیتی که در حال انجام بوده است و در حین آن حادثه رخ داده است، شامل فرآیندهای تولیدی، تعمیراتی، حفاری و کار روی دکل، بازرسی و تست، بلندکردن بار، جرثقیل، ریگری، ساخت و ساز، راه اندازی، غواصی، اداری/خدماتی، انبارداری، حمل و نقل (دریایی/زمینی/ریلی/هوایی) مشخص شوند. اگر فعالیتی که حادثه در طی انجام آن رخ داده است، در بین مواردی که اشاره شد نبود، بایستی گزینه سایر موارد در قسمت مرتبط در فرم گزارش دهی تکمیل شود.

۶-۲-۳- نوع حادثه

در این قسمت باید نوع حادثه مشخص شود. حادثه می تواند از نوع فرآیندی (انفجار، آتش سوزی، نشت مواد سمی/قابل اشتعال)، شغلی (سقوط از ارتفاع، برق گرفتگی، برخورد با اجسام، لغزیدن/سر خوردن، گیرافتادن داخل/بین یا زیر اشیاء و تجهیزات، تماس با وسایل تیز و برنده، مواجهه بیش از حد مجاز با عوامل زیان آور فیزیکی یا شیمیایی (که منجر به آسیب جدی آنی به فرد گردد)، تماس با سطوح خیلی داغ/سرد، غرق شدگی، گزیدگی، سقوط اجسام، مسمومیت غذایی، تصادف وسایل نقلیه (جاده ای، دریایی، ریلی و هوایی)، تماس با سیال فشار بالا، کمبود اکسیژن/استنشاق مواد سمی، حوادث ناشی از کار در فضای بسته، سوانح طبیعی (سیل، زلزله، طوفان، صاعقه و...)، محیط زیستی (ریزش/نشت، فلرینگ)، بیماری عفونی/ویروسی واگیردار و حوادث ناشی از تهدیدات پدافندی اعم از شیمیایی، پرتویی، زیستی، سایبری/الکترونیکی، نظامی/امنیتی و یا ترکیبی از این موارد باشد. چنانچه نوع حادثه هیچ کدام از موارد فوق نباشد، بند سایر موارد انتخاب شده و نوع حادثه در مقابل آن درج شود.

۶-۲-۴- پیامد حادثه

در این بخش باید پیامد حادثه در سه بخش نیروی انسانی، تأسیسات، سرمایه و محیط زیست مشخص شود.

- برای پیامد نیروی انسانی باید تعداد فوت، ناتوانی کلی دائمی، سوختگی و مسمومیت غذایی/بیماری عفونی یا ویروسی واگیردار با در نظر گرفتن نوع استخدام فرد (رسمی، قراردادی، پیمانکاری، سایر افراد)، نام و نام خانوادگی، سن، سابقه کار، شغل/سمت سازمانی و عضو آسیب دیده مشخص شود.
- برای پیامد تأسیسات/سرمایه، باید توقف تولید، تخریب تأسیسات یا آسیب به تجهیزات مشخص شوند.
- برای پیامد محیط زیست باید بروز آلودگی در آب، خاک و هوا مشخص شود. در صورت نشت/ریزش مواد قابل اشتعال، سمی و خطرناک، باید نام ماده، حجم ریزش/نشت، مساحت/محدوده تقریبی آلودگی، محل ریزش/نشت (تأسیسات/واحد فرآیندی، جاده، منطقه مسکونی، منطقه حفاظت شده، زمین کشاورزی،

صفحه ۱۲ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

رودخانه دائمی / فصلی، دریا/ آبهای آزاد و سایر موارد) و منشاء ناشتی (خط لوله، مخزن، تانکر حمل مواد، کشتی حمل مواد، شناور، واگن های مخزن دار حمل مواد و سایر موارد) مشخص شود.

۶-۲-۵- شرح کلی حادثه

در این قسمت باید به تناسب نوع حادثه شرح مختصری از وقوع حادثه نوشته شود که حداقل به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

- چه فعالیتی در حال انجام بوده، که طی انجام آن حادثه رخ داده است؟
- چه اتفاقی رخ داده و چه کسانی درگیر بودند؟
- چه ابزارها و وسایلی در حال استفاده بوده است؟
- شرایط آب و هوایی در زمان حادثه چگونه بوده است؟
- اقدامات فوری انجام شده بمنظور کنترل حادثه شامل چه مواردی بوده است؟

۶-۲-۶- اقدامات فوری انجام شده به منظور کنترل حادثه

در این قسمت باید تمام اقدامات و عملیاتی که برای کنترل و کاهش آسیب به افراد کاهش و شدت پیامد، بعد از وقوع حادثه انجام شده است، ذکر شود.

۶-۲-۷- تأیید فرم حادثه

در این قسمت باید ضمن حصول اطمینان از صحت اطلاعات مندرج در فرم ، اطلاعات نام، نام خانوادگی و تلفن تماس مسئول شیفت در زمان حادثه، نام، نام خانوادگی و تلفن تماس تکمیل کننده فرم، تاریخ تکمیل فرم، ساعت تکمیل فرم، شماره تلفن و نمابر شرکت/ منطقه/ تأسیسات ثبت گردد و اطلاعات فرم پس از امضای رئیس HSE یا جانشین وی (به عنوان تکمیل کننده فرم)، با امضای مدیر عامل، رئیس منطقه عملیاتی و یا بالاترین مقام آن شرکت/ منطقه/ تأسیسات، تأیید گردد.

۷. پیوست ها

۷-۱- فرم گزارش فوری حوادث مهم (۲ صفحه)

صفحه ۱۳ از ۱۴	دستورالعمل گزارش فوری حوادث مهم	 جمهوری اسلامی ایران وزارت بهداشت اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل
	MOP-HSED-In-229 (1)	

گزارش فوری حوادث مهم (صفحه ۱)		
این فرم باید حداکثر ۳ ساعت پس از وقوع حادثه، به دفتر مقام عالی وزارت به شماره نمابر ۰۲۱-۸۸۹۳۹۳۰۴ و مدیر کل HSE و پدافند غیرعامل وزرات نفت به شماره نمابر ۰۲۱-۸۸۸۰۸۸۵۶ ارسال شود.		
۱- اطلاعات عمومی: محل حادثه (خشکی □ فراساحل □) محل دقیق حادثه : شرکت اصلی: شرکت فرعی: شرکت تابعه: شرکت بهره بردار / منطقه عملیاتی: تاریخ حادثه: ساعت حادثه: ماموریت شرکت: اکتشاف / حفاری / استخراج □ ساخت و ساز (طرح توسعه ای) □ تولید / ذخیره سازی / بارگیری / انتقال □ خدمات / پشتیبانی □ دولتی □ خصوصی □ سایر □ ذکر شود اطلاعات تماس شرکت / تأسیسات محل وقوع حادثه: تلفن: نامبر: نام، نام خانوادگی و شماره تماس مسئول شیفت در زمان حادثه :		
۲- فعالیت منجر به وقوع حادثه : فرآیندهای تولیدی □ تعمیراتی □ حفاری و کار روی دکل □ بازرسی و تست □ بلندکردن بار، جرثقیل، ریگری □ ساخت و ساز / راه اندازی □ غواصی □ اداری □ خدماتی □ انبارداری □ حمل و نقل (دریایی □ زمینی □ ریلی □ هوایی □) سایر موارد □ ذکر شود ۳- نوع حادثه: ۱-۳- تأسیساتی / فرآیندی: انفجار □ آتش سوزی □ نشت سیال فرآیندی (مواد سمی / قابل اشتعال / سایر) □ پارگی / شکستگی خطوط لوله □ شکست تجهیزات فرایندی □ ۲-۳- شغلی: سقوط از ارتفاع □ ریزش کانال □ گودبرداری □ برق گرفتگی □ برخورد با □ لغزیدن / سرخوردن □ گیرافتادن داخل، بین یا زیر اشیاء / تجهیزات □ تماس با وسایل تیز / برنده □ تماس با سطوح خیلی داغ / سرد □ غرق شدگی □ سقوط اجسام □ گزیدگی □ تماس با سیال فشار بالا □ خفگی / کمبود اکسیژن □ استنشاق مواد سمی □ سایر موارد □ ذکر شود ۳-۳- سوانح طبیعی: سیل □ زلزله □ طوفان □ صاعقه □ بهمن □ سایر موارد □ ذکر شود ۴-۳- بهداشتی: مواجهه حاد عوامل زیان آور فیزیکی یا شیمیایی □ بیماری عفونی واگیردار □ نام بیماری مسمومیت غذایی □ ۵-۳- محیط زیستی: ریزش □ فلرینگ □ ۳-۶- پدافندی: (نوع تهدید منشا حادثه ذکر شود) ۳-۷- خودرویی و حمل و نقل: (جاده ای، دریایی، ریلی و هوایی) □ ۴- پیامد حادثه: ۱-۴- نیروی انسانی (مشخصات فوت شدگان و مصدومین در صفحه شماره ۲ فرم درج شود). □ فوت: تعداد نفر تعداد رسمی تعداد قراردادی تعداد پیمانکاری تعداد سایر □ ناتوانی کلی دائمی: تعداد رسمی تعداد قراردادی تعداد پیمانکاری تعداد سایر □ سوختگی: تعداد رسمی / تعداد قراردادی / تعداد پیمانکاری / تعداد سایر (عضو دچار سوختگی و درصد آن در ستون عضو آسیب دیده در صفحه ۲ فرم گزارش درج شود). □ مسمومیت غذایی / بیماری عفونی / لوبروسی واگیردار: تعداد رسمی / تعداد قراردادی / تعداد پیمانکاری / تعداد سایر (مشخصات بیماران در صفحه ۲ فرم گزارش درج شود). ۲-۴- تأسیسات / سرمایه توقف تولید □ آسیب / تخریب تجهیزات و تأسیسات □ از دست دادن محصول تولیدی □ ۳-۴- محیط زیست ریزش / نشت منجر به بروز آلودگی : آب □ خاک □ هوا □ نام ماده: حجم ریزش / نشت: کیلوگرم مساحت / محدوده آلودگی: مترمربع محل ریزش / نشت: تأسیسات / واحد فرایندی □ جاده □ منطقه مسکونی □ منطقه حفاظت شده □ زمین کشاورزی □ رودخانه دائمی / فصلی □ دریا / آبهای آزاد □ سایر □ ذکر شود منشاء ریزش / نشت : خط لوله □ مخزن □ تانکر حمل مواد □ کشتی حمل مواد □ شناور □ واگن مخزن دار حمل مواد □ سایر □ ذکر شود ۵- شرح کلی حادثه: ۶- اقدامات فوری انجام شده بمنظور کنترل حادثه: ۷- تایید فرم حادثه: تاریخ تکمیل فرم : ساعت تکمیل فرم : نام، امضا و شماره تماس تکمیل کننده فرم: نام، امضاء و شماره تماس رئیس HSE یا جانشین: نام و امضاء رئیس منطقه / مدیر عامل:		

[illegible]

صفحه ۲ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

فرم مشخصات سند :

عنوان سند: راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت			
شناسه سند: MOP-PDCM-GI-003 (2)			
تاریخ	شماره ویرایش	تعداد صفحات	شرح
۱۴۰۱/۱۱/۰۲	دو	۲۳	جهت بررسی و اظهار نظر
سند حاضر ویرایش دوم سند راهنمای مدیریت شرایط اضطراری در صنعت نفت به شماره MOP-HSED-GL-204 می باشد.			

شماره اصلاحیه	تاریخ	شماره بخش / بخش های تغییر یافته	شماره صفحه / صفحات

محل درج مهر اعتبار		مطابقت دارد
--------------------	--	-------------

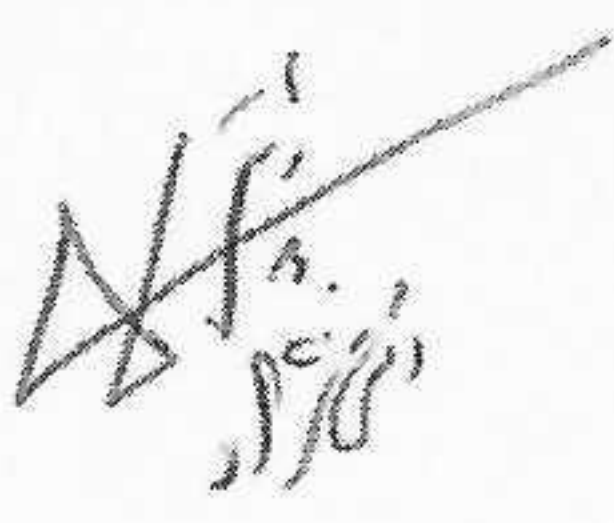
جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت

راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت

MOP-PDCM-GI-003 (2)

نام و نام خانوادگی	تهیه کننده	تایید کننده	تصویب کننده
بهرام دشتی نژاد	علی اصغر حق بین	وحیدرضا زیدی فرد	
رئیس سیاستگذاری و برنامه ریزی	مدیر کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران	معاون وزیر در امور مهندسی، پژوهش و فناوری	
۱۴۰۱/۱۱/۱۸	۱۴۰۱/۱۱/۱۸	۱۴۰۱/۱۱/۱۸	
امضاء			

صفحه ۳ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI -003 (2)	

فهرست

عنوان	صفحه
۱- هدف	۴
۲- دامنه کاربرد و محدوده تأثیر	۴
۳- مسئولیت‌ها و ضمانت اجرا	۴
۴- الزامات و مستندات مرجع	۵
۵- تعاریف	۵
۶- اقدامات	۱۰
۶-۱- تهیه طرح مدیریت شرایط اضطراری / بحران	۱۰
۶-۱-۱- شناسایی سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری / بحران	۱۰
۶-۱-۲- تهیه طرح واکنش در شرایط اضطراری / بحران (E.A.P)	۱۱
۶-۱-۳- تشکیل کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران	۱۱
۶-۱-۴- تعیین مسئولیت‌ها و شرح وظایف اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران	۱۳
۶-۱-۵- برگزاری آموزش	۱۶
۶-۱-۶- انجام تمرینات دوره‌ای	۱۷
۶-۲- ایجاد سامانه‌های ارتباطی و اطلاع رسانی وقوع حوادث و اعلام هشدار	۱۷
۶-۳- پیش بینی منابع و آمادگی تجهیزات شرایط اضطراری / بحران	۱۷
۶-۴- ایجاد مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران	۱۸
۶-۵- تدارک ایستگاه فرماندهی صحنه	۱۹
۶-۶- واکنش در سطوح سه گانه شرایط اضطراری / بحران	۲۰
۶-۶-۱- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح یک	۲۰
۶-۶-۲- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح دو	۲۰
۶-۶-۳- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح سه	۲۱
۶-۶-۱-۳- کنترل فوران چاه‌ها	۲۲
۶-۷- بازنگری و بهبود	۲۲
۷- پیوست‌ها	۲۳
۷-۱- جدول مناطق متمرکز و شرکت‌های مشمول اقدام در سطح دو شرایط اضطراری / بحران	۲۳
۸- منابع و مآخذ	۲۳

صفحه ۴ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۱- هدف

هدف از این راهنما ارائه چارچوب یکپارچه جهت برنامه ریزی، سازماندهی و پیاده سازی سامانه مدیریت شرایط اضطراری / بحران در شرکت های اصلی، فرعی / تابعه و تاسیسات صنعت نفت به منظور مدیریت و کنترل اثربخش شرایط اضطراری / بحران و به حداقل رساندن خسارات جانی، مالی، اعتبار شرکت / سازمان، اثرات زیست محیطی و بهداشتی آن می باشد.

۲- دامنه کاربرد و محدوده تأثیر

این راهنما برای کلیه شرکت های اصلی، فرعی / تابعه، مدیریت های مستقل ستادی و سایر واحدها و تاسیسات تابعه وزارت نفت و همچنین شرکت های بخش غیردولتی صنعت نفت لازم الاجرا می باشد. تهیه مستندات تکمیلی از جمله رویه های اجرایی و دستورالعمل های کاری در صورتی که مغایرتی با چارچوب و کلیات این راهنما نداشته باشد، بلامانع است.

تبصره ۱: با توجه به وظایف و مسئولیت های شرکت های گاز استانی و شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی، پیامدهای محتمل وضعیت های اضطراری / بحرانی این شرکت ها و شرایط خاص عملیاتی (واقع شدن در محدوده شهری) و اثرگذاری بر کارکردها / نیازمندی های عمومی جامعه، شرکت ملی گاز ایران و شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران، موظف به تهیه دستورالعمل اختصاصی مدیریت شرایط اضطراری / بحران در شرکت های گاز استانی و شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی درخصوص این گونه موارد با هماهنگی اداره کل پدافند غیر عامل و مدیریت بحران وزارت نفت می باشند.

۳- مسئولیت ها و ضمانت اجرا

- بازنگری و به روزرسانی این راهنما بر عهده اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت می باشد.
- مدیریت HSE و پدافند غیرعامل شرکت های اصلی مسئولیت برنامه ریزی، هماهنگی، نظارت و کنترل لازم جهت استقرار این سند در سطح شرکت ها / واحدهای تابعه را بر عهده دارند.
- مدیران عامل شرکت های مشمول این سند، موظف به طرح ریزی و استقرار سیستم مدیریت شرایط اضطراری / بحران مطابق مفاد راهنما می باشند.

صفحه ۵ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI -003 (2)	

۴- الزامات و مستندات مرجع

- قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی.
- سند راهبردی پدافند غیر عامل صنعت نفت کشور (ابلاغی ۱۴۰۰/۱۱/۱۹ به شماره ۱۶۰/۱/۲۲۰۶).
- ابلاغیه شماره ۹۶۱-۲۰/۲ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۸ وزیر نفت با عنوان شیوه نامه ساماندهی مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت.
- راهنمای استقرار و توسعه نظام مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در صنعت نفت. (ابلاغ شده طی نامه شماره ۱/۲۸-۳۸۴۳ مورخ ۸۱/۰۱/۲۴).
- ابلاغیه شماره ۸-۲۰/۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۱۱ وزیر نفت در خصوص نحوه مدیریت و کنترل فوران چاه‌های نفت و گاز.
- قانون مدیریت بحران کشور مصوب سال ۱۳۹۸ مجلس شورای اسلامی.
- آیین نامه اجرایی بند (س) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور (تصویب نامه هیات وزیران به شماره ۱۱۶۳۲۷ / ت ۵۸۰۱۴ ه مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۹).

۵- تعاریف

حادثه:

هر رویداد ناخواسته (برنامه ریزی نشده) که منجر به آسیب یا صدمه به کارکنان، دارایی فیزیکی (تجهیزات، تاسیسات)، اعتبار سازمان یا محیط زیست گردد.

شرایط اضطراری:

وضعیتی است که در پی وقوع مخاطره / مخاطرات و قریب الوقوع بودن حادثه یا بعد از وقوع آن ایجاد می شود که سازمان بخشی از منابع یا کل منابع خود را برای پاسخ به آن به کار می برد.
تذکر: شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت در سه سطح مطابق جدول شماره یک این راهنما، تعیین می شود.

بحران:

از هم گسیختگی جدی عملکرد یک سازمان / جامعه که ناشی از وقوع مخاطره / مخاطرات است که منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی، اقتصادی و یا زیست محیطی می شود که مواجهه با آن فراتر از توانایی آن سازمان بوده و نیاز به مداخله اجرایی نهادهای برون سازمانی می باشد.

صفحه ۶ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تبصره ۱: شرایط عملیاتی نظیر از سرویس خارج شدن دستگاه‌ها، قطع خوراک، برق، آب خنک‌کننده، هوای ابزار دقیق و ... که منجر به توقف اضطراری جزئی یا کلی (Partial / Total Emergency Shut Down) تاسیسات خواهد شد در حیطه دامنه این راهنما نمی‌باشد و در مواقع بروز چنین وضعیت‌هایی باید براساس رویه‌های عملیاتی تاسیسات اقدام شود.

تبصره ۲: حملات سایبری به تاسیسات و زیرساخت‌ها در شمول این راهنما قرار نداشته و شرکت‌های مشمول این سند باید نسبت به تهیه طرح‌های اقدام برای مقابله با حملات سایبری تمهیدات لازم را به عمل آورند.

مناطق متمرکز: مناطقی که در آن مجموعه‌ای از تاسیسات نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی به صورت متمرکز و در مجاورت هم قرار دارند (نظیر ماهشهر، عسلویه، خارگ و...).

سناریوی معتبر^۱:

رویداد یا مجموعه رویدادهایی با پیامدهای شدید که پتانسیل ایجاد شرایط اضطراری / بحران مطابق تعاریف ارائه شده در این راهنما را دارا بوده و وقوع آن به لحاظ منطقی محتمل و قابل باور باشد.

توضیح: شرکت / سازمان باید با بهره‌گیری از روش‌های فنی و مناسب شامل روش‌های ارزیابی تهدیدات، مطالعات خطر، ارزیابی ریسک (به ویژه تحلیل خطر فرآیندی) و بررسی سوابق حوادث رخ داده در سطح تاسیسات یا واحدهای مشابه اعم از حوادث با منشأ طبیعی یا غیرطبیعی، تکنولوژیکی و یا حوادث دارای منشأ انسانی، سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری / بحران که وقوع آن محتمل و به لحاظ منطقی قابل باور باشد را شناسایی نماید.

مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

فرآیندی مستمر و هدفمند در شش مرحله شامل: پیش‌بینی، پیشگیری، حفاظت، آمادگی، واکنش و بازتوانی است که با هدف حفظ پایداری و تداوم حیات سازمان برای زمان وقوع وضعیت‌های اضطراری / بحران، طرح‌ریزی و استقرار می‌یابد.

¹ Credible scenario

صفحه ۷ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

جدول شماره یک- سطح بندی شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت

مثال	معیارها	سطوح شرایط اضطراری / بحران
• انفجار یا آتش سوزی های کوچک و قابل کنترل در یک/ چند تجهیز در یک واحد. • ریزش محدود مواد سمی و آلوده کننده که با روش های معمول قابل پاک سازی می باشد.	• به یک واحد/ بخش/ تاسیسات داخل شرکت/ سازمان محدود است. • تهدیدی برای واحدهای مجاور، جامعه محلی، محیط اطراف/ محیط زیست، املاک و دارایی ها و اعتبار سازمانی وجود ندارد. • احتمال گسترش آن در محدوده شرکت مذکور وجود دارد ولی پیامدهای حادثه به تاسیسات داخل شرکت/ سازمان محدود است. • قابلیت گسترش به سایر شرکت ها و محیط اطراف را ندارد. • شرکت/ سازمان توانایی مدیریت و کنترل حادثه با توجه به حیطه اختیارات و منابع از پیش تعیین شده را داشته و دریافت کمک های بیرونی محدود به تقویت این منابع و امداد پزشکی است.	سطح یک
• انفجار یا آتش سوزی های بزرگ در یک/ چند واحد از تاسیسات. • ریزش مواد سمی و آلوده کننده که توانایی حرکت به سمت منابع محیط زیست را دارد.	• به درون شرکت/ سازمان محدود بوده و امکان گسترش به تاسیسات و واحدهای مجاور وجود دارد. • پتانسیل ایجاد خطر برای واحدهای مجاور، جامعه محلی، محیط اطراف/ محیط زیست، املاک و دارایی ها و اعتبار سازمانی وجود دارد. • منابع شرکت/ سازمان توانایی مدیریت و کنترل حادثه را نداشته و نیازمند پشتیبانی کلی از منطقه می باشد.	سطح دو
• انفجار و آتش سوزی بزرگ غیر قابل کنترل. • ریزش زیاد مواد سمی در حجم زیاد به منابع محیط زیست و ایجاد آلودگی های وسیع. • نشت گاز سمی نظیر H_2S در سطح وسیع. • فوران چاه های نفت و گاز.	• پیامدهای حادثه به خارج از محدوده شرکت گسترش می یابد. • تهدید یا آسیب جدی به جامعه محلی، محیط اطراف/ محیط زیست، املاک و دارایی ها و اعتبار سازمانی وجود دارد. • با استفاده از منابع موجود در منطقه قابل کنترل نبوده و نیازمند اقدامات فوری و مستقل سایر دستگاه ها، ارگان ها و پشتیبانی کلی در سطح محلی، منطقه ای و ملی می باشد.	سطح سه

صفحه ۸ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران و صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

طرح واکنش در شرایط اضطراری / بحران:

برنامه‌ای مدون و مبتنی بر سناریوهای معتبر که اهداف کلی، راهبردها و تاکتیک‌های مدیریت یک حادثه یا شرایط اضطراری / بحران در آن تشریح می‌شود. این برنامه باید دربرگیرنده سه مرحله قبل، حین و بعد از وقوع شرایط اضطراری / بحران بوده و نقش و مسئولیت‌های افراد مسئول در آن به تفکیک هر مرحله و متناسب با سناریوهای احصاء شده مشخص شده باشد.

کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

کمیته ای است در سه سطح که با ریاست مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران به منظور پشتیبانی از فرمانده صحنه و با هدف برنامه ریزی، هماهنگی و هدایت عوامل و منابع در شرایط اضطراری / بحران، تشکیل می گردد. نحوه ایجاد، ترکیب اعضا، شرح وظایف، نقش و مسئولیت اعضای کمیته‌ها در شیوه‌نامه و مستندات ابلاغی اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران، تشریح شده است.

تبصره ۳- کمیته شرایط اضطراری / بحران سطح سه با ریاست مدیرعامل شرکت اصلی (شرکت‌های ملی نفت ایران، ملی گاز ایران، ملی صنایع پتروشیمی و پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران) که فعالیت سازمان / شرکت دارای شرایط اضطراری / بحران (اعم از دولتی، عمومی و خصوصی) مرتبط با حوزه آن شرکت اصلی می‌باشد، تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴- در صورتی که برای مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه امکانات و منابع و توان مقابله فراتر از شرکت اصلی بوده و نیاز به بسیج منابع و امکانات سایر شرکت‌های اصلی باشد، با درخواست مدیر عامل شرکت اصلی، کمیته پدافند غیرعامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت به ریاست وزیر نفت تشکیل می گردد.

تبصره ۵- در شرایط وقوع فوران چاه‌های نفت و گاز، کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه به ریاست مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و اعضای کارگروه راهبری کنترل فوران شرکت ملی نفت ایران متشکل از مدیر نظارت بر تولید نفت و گاز، مدیر بهداشت، ایمنی و محیط زیست و پدافند غیرعامل شرکت ملی نفت ایران، مدیرعامل شرکت راهبر مخزن و پنج عضو حقیقی از خبرگان حفاری و کنترل فوران تشکیل می شود.

مدیر شرایط اضطراری / بحران:

شخصی است که مسئولیت طرح‌ریزی و استقرار نظام مدیریت شرایط اضطراری / بحران و نیز حصول اطمینان از انطباق ساختار، منابع، راهبردها و تاکتیک‌های عملیاتی، بسیج منابع و پشتیبانی کامل از فرمانده صحنه در زمان واکنش، پیگیری و مدیریت جنبه‌های مدیریتی و اجرایی مراحل بازیابی را به عهده دارد. در این راهنما، مدیر شرایط اضطراری / بحران، مدیران عامل شرکت‌های دارای شرایط اضطراری / بحران می‌باشند که باید دو نفر از مدیران ارشد سازمان را که به امور سازمان اشراف کامل دارند، طی حکم کتبی به ترتیب به عنوان جانشین اول و دوم خود منصوب نمایند.

صفحه ۹ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تبصره ۶- در شرکت های فرعی تابعه که ستاد شرکت در یکی از شهرها متمرکز بوده ولی دارای شرکت های بهره برداری تابعه/ مناطق عملیاتی در جغرافیای پراکنده می باشند (نظیر شرکت های ملی مناطق نفت خیز جنوب، نفت مناطق مرکزی، نفت فلات قاره ایران، خطوط لوله و مخابرات، ملی پخش فرآورده های نفتی ایران، شرکت انتقال گاز و...)، مدیران عامل شرکت بهره برداری تابعه / مدیران مناطق، با حکم کتبی مدیر عامل شرکت فرعی، به عنوان مدیر شرایط اضطراری/ بحران منطقه عملیاتی مربوطه تعیین می شوند.

مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران:

در مناطق متمرکز (نظیر عسلویه، ماهشهر، خارگ و...) مسئولیت عملیات کنترل و مقابله در سطح دوم شرایط اضطراری/ بحران به عهده سازمان/ شرکت/ منطقه عملیاتی متولی مدیریت کلی منطقه متمرکز/ شرکت فرعی تابعه می باشد. مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران در مناطق متمرکز به پیشنهاد مشترک اداره کل ایمنی، بهداشت و محیط زیست و اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت و با حکم وزیر نفت منصوب می شود. مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران باید دو نفر از مدیران ارشد منطقه را که به امور منطقه اشراف کامل دارند، طی حکم کتبی به ترتیب به عنوان جانشین اول و دوم منصوب نماید.

تبصره ۷: در خصوص شرکت های فرعی تابعه مندرج در جدول شماره ۳ پیوست ۷-۱، مدیرعامل شرکت فرعی تابعه به عنوان مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران آن شرکت انجام وظیفه خواهد نمود و نیازی به صدور حکم نمی باشد.

تبصره ۸: در سایر مناطق، که مجموعه ای از تاسیسات و شرکت های نفتی بخش دولتی و خصوصی در حال فعالیت می باشند و نیاز به مدیریت واحد و تجمیع منابع جهت مقابله با شرایط اضطراری/ بحران می باشد، انتصاب مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران به پیشنهاد مشترک اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران، اداره کل ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت نفت، تایید سازمان پدافند غیرعامل کشور و به صلاح دید با تایید استاندار منطقه، صورت می پذیرد.

فرمانده صحنه:

شخصی است که در سه سطح توسط رئیس کمیته شرایط اضطراری/ بحران تعیین شده و مسئولیت فرماندهی و هدایت عملیات واکنش و فعالیت ها در شرایط اضطراری/ بحران شامل ایمنی صحنه، کنترل وضعیت، تعیین و کنترل منابع، تعیین و اتخاذ تاکتیک های عملیاتی (نظیر اطفاء حریق، کنترل نشت، حفاظت محیط و اموال) و سایر جنبه های عملیاتی را در صحنه به عهده دارد. تمامی مدیران شرکت دارای شرایط اضطراری/ بحران و بالاخص مدیر شرایط اضطراری/ بحران، مسئولیت پشتیبانی از فرمانده صحنه را عهده دار بوده و اتخاذ تصمیم نهایی در مدیریت عملیات به عهده فرمانده صحنه می باشد.

صفحه ۱۰ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تبصره ۹: با توجه به وجود سناریوهای معتبر متفاوت در شرکت‌ها، فرمانده صحنه بر اساس ماهیت سناریو توسط مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران تعیین می گردد و الزاماً نیاز به تعیین یک فرمانده صحنه برای تمام سناریوهای معتبر شرکت نمی باشد. توانائی و شایستگی‌های فنی، عملیاتی و رهبری فرمانده صحنه باید بصورت سالیانه مورد ارزیابی قرار گرفته و صلاحیت ایشان توسط مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران تأیید گردد.

۶- اقدامات

۶-۱- تهیه طرح مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از تاسیسات/ واحدها/ شرکت‌ها/ مناطق متمرکز صنعت نفت مشمول این راهنما، باید طرح مدیریت شرایط اضطراری/ بحران خود را تهیه نمایند. این طرح باید در برگیرنده اقدامات قبل، حین و پس از وقوع شرایط اضطراری/ بحران بوده و در آن ساختار مدیریت شرایط اضطراری/ بحران، شرح وظایف افراد و نحوه ارتباط و هماهنگی درون/ برون سازمانی و سلسله مراتب اطلاع‌رسانی، سناریوهای معتبر، طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران، آموزش و برنامه ارزیابی طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران مطابق چارچوب این راهنما باشد. عناصر و الزامات کلیدی این طرح و اقدامات اجرایی موردنیاز به شرح زیر است.

۶-۱-۱- شناسایی سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید با بهره‌گیری از روش‌های فنی و مناسب شامل مطالعات خطر و ارزیابی ریسک (به ویژه تحلیل خطر فرآیندی) و بررسی سوابق حوادث رخ داده در سطح تاسیسات یا واحدهای مشابه اعم از حوادث با منشأ طبیعی یا غیرطبیعی، تکنولوژیکی و یا حوادث دارای منشأ انسانی، سناریوهای معتبر منجر به شرایط اضطراری/ بحرانی که وقوع آن محتمل و به لحاظ منطقی قابل باور باشد را شناسایی نمایند. سناریوهای شناسایی شده باید فهرست شده و با توجه به میزان بالاترین پیامد قابل وقوع، سطح‌بندی شوند.

۶-۱-۲ تهیه طرح واکنش در شرایط اضطراری / بحران (E.A.P):

- هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید بر اساس سناریوهای معتبر و با محوریت فرمانده صحنه، نسبت به تهیه و تدوین طرح‌های واکنش شرایط اضطراری/ بحران و دستورالعمل‌های تفصیلی برای تیم‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران متناسب با سناریوهای از پیش تعیین شده اقدام نمایند. طرح واکنش در شرایط اضطراری/ بحران ضمن سهولت در کاربرد باید شفاف و حاوی اطلاعات عملیاتی مورد نیاز در تمام سطوح شرایط اضطراری/ بحران بوده و اقدامات مدیریت شرایط اضطراری/ بحران در سه

¹ Emergency Action Plan

صفحه ۱۱ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

مرحله را نیز پوشش دهد. این طرح همچنین باید شامل شرح اقدامات، مسئولیت‌ها، منابع و سایر جزئیات عملیاتی در مراحل قبل، حین و پس از وقوع شرایط اضطراری / بحران باشد.

- طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران باید حداقل سالانه مورد بررسی و بازنگری قرار گرفته و در صورت لزوم به‌روزرسانی گردند.
- طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران باید مستند و به روش‌های مناسب ضمن هماهنگی با مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران به اطلاع کلیه ذینفعان از قبیل اعضای کمیته شرایط اضطراری / بحران، کارکنان و پیمانکاران و صنایع همجوار / جامعه محلی اطراف و رسانده شود.

۶-۱-۳- تشکیل کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

- کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران با هدف تبیین ارتباطات، نقش و مسئولیت‌ها، به عنوان یکی از ارکان اصلی برنامه مدیریت شرایط اضطراری / بحران باید طرح ریزی و ایجاد شود.
- ساختار این کمیته باید موثر، شفاف، دارای سلسله مراتب مشخص، بدون ابهام و قابل درک برای کارکنان بوده و دارای انعطاف کافی در مدیریت شرایط اضطراری / بحران باشد.
- اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح یک و دو بر اساس سناریوهای معتبر سازمان تعیین شده و بطور کلی متشکل از مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران (رئیس)، رئیس امور HSE و پدافند غیرعامل (دبیر)، رئیس روابط عمومی (سخنگو)، مدیر عملیات / رئیس مجتمع، رئیس حراست، رئیس امور پشتیبانی، رئیس امور مالی، رئیس مخابرات، رئیس تدارکات، رئیس انبارهای کالا، رئیس بهداشت و درمان و فوریت‌های پزشکی، فرمانده بسیج، و سایر واحدها به تناسب نوع تاسیسات، گستردگی و ماهیت فرآیند می باشد که به منظور برنامه‌ریزی، هماهنگی و هدایت عوامل و منابع تحت سرپرستی و پشتیبانی کامل از فرمانده صحنه در شرایط اضطراری / بحران تشکیل می‌گردد.
- در ساختار کمیته برای مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران و فرمانده صحنه و اعضاء باید دو رده جانشین طی احکام کتبی تعیین شود.
- کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی مسئولیت رصد وضعیت، هماهنگی و پشتیبانی کمیته‌های شرایط اضطراری / بحران شرکت‌های تابعه (سطح یک و دو) را برعهده دارد.
- در صورت تشخیص مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی به عدم کفایت منابع و امکانات برای مدیریت شرایط اضطراری / بحران پیش آمده، مسئولیت اطلاع رسانی به منظور فعال سازی

صفحه ۱۲ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

کمیته پدافند غیر عامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت به عهده مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی می باشد.

- اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه شرکت اصلی عبارتند از: معاون وزیر و مدیر عامل شرکت اصلی (رئیس)، مدیر HSE و پدافند غیرعامل (دبیر)، رئیس روابط عمومی (سخن گو)، مدیر / معاون تولید، مدیر / معاون پشتیبانی، رئیس حراست و فرمانده بسیج شرکت اصلی.
- کمیته پدافند غیرعامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت مسئولیت رصد وضعیت، هماهنگی و پشتیبانی کمیته سطح سه شرکت اصلی را بعهده خواهد داشت. در صورت لزوم، مسئولیت اطلاع رسانی و هماهنگی با وزارت کشور (و در صورت نیاز با سایر سازمان های مسئول دولتی و نهادهای لشگری از جمله سازمان پدافند غیرعامل کشور) به عهده این کمیته می باشد. اعضای این کمیته عبارتند از:
 - وزیر نفت (رئیس)
 - معاون وزیر در امور مهندسی، پژوهش و فن آوری (عضو و جانشین اول)
 - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران (عضو و جانشین دوم)
 - مدیر کل پدافند غیر عامل و مدیریت بحران وزارت نفت (عضو و دبیر)
 - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی (عضو)
 - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی گاز ایران (عضو)
 - معاون وزیر و مدیر عامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران (عضو)
 - مدیر کل ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت نفت (عضو)
 - رئیس سازمان حراست صنعت نفت (عضو)
 - مدیر کل روابط عمومی وزارت نفت (عضو)
 - مدیر عامل سازمان بهداشت و درمان صنعت نفت (عضو)
- مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران در زمان حادثه کلیه مسئولیت های مدیریت، پشتیبانی و هماهنگی را بر عهده خواهد داشت. مسئولیت کامل عملیات مقابله و کنترل از جنبه فنی و تاکتیکی با فرمانده صحنه می باشد و سایر عوامل سازمانی تحت دستور فرمانده صحنه خواهند بود.
- اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران بسته به ماهیت عملیات، پراکندگی جغرافیایی تاسیسات و تفاوت سازمانی و تشکیلاتی در شرکت های تابعه می تواند متفاوت باشد. این ساختار قابل انعطاف بوده و

صفحه ۱۳ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI -003 (2)	

متناسب با وسعت و شدت حادثه، امکان دعوت از سایر بخش‌ها/ واحدهای سازمانی/ اعضای حقیقی مدعو وجود دارد، ولی چارچوب اصلی آن باید حفظ شود.

تبصره ۱: اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران خصوصاً در سطوح یک و دو باید بر اساس سناریوهای معتبر احصاء شده تعیین گردد تا از حضور نفرات اضافه در کمیته که گاهاً موجب اختلال در روند کار و تصمیم‌گیری می‌گردند جلوگیری بعمل آید. البته ممکن است بعضی از اعضاء در همه سناریوها مشترک باشند لیکن بطور کلی مشخص نمودن اعضاء بر اساس سناریوهای احصاء شده، به پیشنهاد فرماندهان صحنه و تأیید مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران می‌تواند به افزایش کارایی این کمیته کمک شایانی نماید.

تبصره ۲: در سطح سه شرایط اضطراری/ بحران، فرماندهی صحنه و مسئولیت عملیات در تاسیسات صنعت نفت همچنان به عهده صنعت نفت خواهد بود.

۶-۱-۴- تعیین مسئولیت‌ها و شرح وظایف اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از شرکت‌های مشمول این راهنما و مناطق متمرکز صنعت نفت موظفند نسبت به احصاء سناریوهای معتبر و تعیین فرماندهان صحنه متناسب با سناریوهای احصاء شده اقدام نمایند. فرمانده صحنه با همکاری اعضای کمیته شرایط اضطراری/ بحران باید برای کنترل، کاهش شدت و پیامد حادثه و برگشت به شرایط عادی، مسئولیت اعضای کمیته شرایط اضطراری/ بحران را در چارچوب این راهنما به تفکیک در مراحل قبل، حین و بعد از وقوع شرایط اضطراری/ بحران تعیین نمایند. نمونه‌ای از نقش‌ها و مسئولیت‌های اعضاء کمیته در سه مرحله قبل، حین و بعد از وقوع شرایط اضطراری/ بحران در سطوح یک و دو در جدول شماره دو ارائه شده است.

صفحه ۱۴ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

جدول شماره دو: نمونه‌ای از نقش‌ها و مسئولیت‌های اعضای کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران

مسئولیت‌ها	سیمت
• اطمینان از تهیه و استقرار طرح مدیریت شرایط اضطراری / بحران • مدیریت کلی عملیات واکنش در شرایط اضطراری / بحران و فعالیت‌های مرتبط • حصول اطمینان از انجام اقدامات پیشگیرانه • حصول اطمینان از انجام تمرینات و مانورها و مشارکت فعال و متعهدانه در آن • اطمینان از ایجاد/ عملکرد صحیح وسایل ارتباطی/ مخابراتی • برقراری ارتباط با مسئولین و ارگان‌های کلیدی • ریاست جلسه کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران • هماهنگی با رئیس ستاد مرکزی مدیریت شرایط اضطراری / بحران شرکت اصلی و مقامات محلی حسب لزوم • تأیید انتشار اطلاعات از طریق بخش روابط عمومی • ارتباط تنگاتنگ با فرمانده صحنه به منظور ارائه آخرین وضعیت عملیات و راهکارهای عملیاتی و تنظیم برنامه زمان‌بندی برای رفع شرایط اضطراری / بحران • پیگیری مستمر و کنترل فعالیت‌های پشتیبانی، لجستیکی، تامین نیرو، تجهیزات و دریافت مستمر گزارش از نحوه عملکرد، رفع نارسایی‌ها، اطلاع از شیوه‌های عملکرد و توسعه میزان کمک‌رسانی، متناسب با نیاز و تعیین حداکثر کمک‌های لازم و مدیریت اقدامات بهینه و عبور از شرایط اضطراری / بحران • ارائه مستمر اطلاعات و آخرین وضعیت به مدیر شرایط اضطراری / بحران سطح بالاتر	مدیر / مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران
• تشکیل و سازماندهی تیم های عملیاتی برای مقابله با شرایط اضطراری / بحران و احصاء شرح وظایف و منابع مورد نیاز • اتخاذ استراتژی و تاکتیک‌های مورد نیاز برای مقابله با شرایط اضطراری / بحران • پیشنهاد برنامه‌های پیشگیرانه به مدیر شرایط اضطراری / بحران شرکت/ منطقه • فرماندهی عملیات تاکتیکی برای مقابله با شرایط اضطراری / بحران • هماهنگ کننده عملیات‌های واکنش که به طور همزمان انجام می‌گیرند • اطمینان از ایمنی کارکنان پاسخ‌دهنده به شرایط اضطراری / بحران و ایمنی سایر کارکنان • کمک به توسعه استراتژی‌ها و تاکتیک‌های عملیات واکنش در شرایط اضطراری / بحران • نظارت بر اجرای بخش عملیاتی برنامه واکنش در شرایط اضطراری / بحران • برآورد و درخواست منابع برای حمایت عملیات تاکتیکی از طریق بخش تدارکات • اطمینان از اینکه تیم واکنش به‌طور مؤثر و در داخل محدوده تعریف‌شده فعالیت می‌کنند • هماهنگی و هدایت تیم مدیریت حوادث و فوریت‌های پزشکی جهت ارائه به موقع خدمات	فرمانده صحنه
• انجام اقدامات اضطراری مربوط به عملیات (مثل توقف عملیات) • هماهنگی و همراهی در مدیریت جنبه‌های عملیاتی واکنش در شرایط اضطراری / بحران و ارائه مشاوره فنی و اطمینان از ارائه مستمر خدمات بهره‌برداری	رئیس / مدیر عملیات / بهره‌برداری
• هماهنگی و همراهی در مدیریت جنبه‌های عملیاتی شرایط اضطراری / بحران • هماهنگی جهت تأمین تجهیزات مورد نیاز تعمیرات • هماهنگی با سایر واحدهای عملیات	رئیس / مدیر تعمیرات
• هماهنگی و همراهی در مدیریت جنبه‌های عملیاتی مدیریت شرایط اضطراری / بحران و ارائه مشاوره فنی	رئیس / مدیر مهندسی

صفحه ۱۵ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

مسئولیت‌ها	سیمت
• دبیر کمیته/ ستاد مرکزی مدیریت شرایط اضطراری/ بحران • هماهنگی تشکیل تیم های احصاء سناریوهای معتبر سازمان که منجر به ایجاد شرایط اضطراری/ بحران سطوح سه گانه خواهد شد • هماهنگی با مدیر شرایط اضطراری/ بحران به منظور تعیین فرماندهان صحنه برای سناریوهای احصاء شده و جانشینان ایشان • همکاری با فرمانده صحنه به منظور تشکیل و سازماندهی تیم های عملیاتی واکنش و تشکیل جلسات مورد نیاز به منظور تعیین شرح وظایف و منابع مورد نیاز مقابله با شرایط اضطراری/ بحران در سه فاز قبل، حین و پس از وقوع شرایط اضطراری/ بحران • تهیه بانک اطلاعاتی منابع و افراد کلیدی و موثر در کنترل شرایط اضطراری/ بحران • ارائه سوابق و مدارک لازم در صورت نیاز و نتایج شبیه سازی و پیامد ناشی از وقوع سناریوهای معتبر سازمان • حصول اطمینان از اطلاع‌رسانی تمامی اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران در رابطه با زمان و مکان برگزاری جلسات کمیته شرایط اضطراری/ بحران در حین عملیات مقابله • ثبت و گزارش کلیه وقایع و رویدادها • تنظیم جلسات و تهیه صورتجلسات کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران • ارتباط نزدیک و موثر با اعضاء کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران • مشخص نمودن مناطق ایمن و عملیاتی به منظور جلوگیری از تجمع افراد غیر مجاز، متفرقه و فاقد تجهیزات کافی در محل های تعیین شده • برنامه ریزی به منظور برگزاری تمرینات مستمر با در نظر گرفتن سناریوهای معتبر سازمانی	HSE و پدافند غیرعامل
• مدیریت تمام جنبه‌های مالی حادثه • پیش بینی و تخصیص بودجه اضطراری با هماهنگی مدیر شرایط اضطراری/ بحران • اتخاذ ترتیب لازم برای رسیدگی و کنترل پرداخت های مالی اضطراری و ویژه • ارائه اطلاعات تجزیه و تحلیل مالی و هزینه حادثه • اطمینان از تفویض مناسب اختیار مالی در محل • مرور همه برنامه‌های بیمه مربوطه و اطمینان از اطلاع‌رسانی بیمه گران • جمع‌آوری و ارزیابی همه ادعاهای مرتبط با حادثه	مالی
• برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی بخش تدارکات • مشارکت در توسعه برنامه عملیاتی حادثه • نظارت بر شعب و واحدها در بخش تدارکات • تعیین و عرضه فوری منابع و امکانات مورد نیاز حادثه • اطمینان از ثبت همه تجهیزات، مواد خریداری‌شده، اجاره یا قرض گرفته شده در طول عملیات واکنش در شرایط اضطراری/ بحران • کار با مدیر یا مدیران منطقه‌ای آماده‌باش برای ایجاد و حفظ شبکه تأمین • توسعه و توصیه تمام بخش‌های تأیید منابع و فرآیند درخواست • هماهنگی و فرآیند درخواست برای منابع اضافی • پیگیری منابع و ایجاد تنظیمات لازم • مرور تاکتیک‌ها برای دوره عملیاتی بعدی جهت ارائه منابع و پشتیبانی تدارکاتی	تدارکات و عملیات کالا

صفحه ۱۶ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

مسئولیت‌ها	سیمت
- هماهنگی با رسانه‌های عمومی، پاسخگویی و اطلاع‌رسانی به رسانه‌ها و مراجعین و غیره با هماهنگی مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران - پایش رسانه‌های عمومی و فضای مجازی و مدیریت شایعات و اطلاع‌رسانی به موقع - مستند سازی صحنه حادثه و اقدامات عملیات کنترل	روابط عمومی
- تعیین و عرضه فوری منابع و امکانات خدماتی مورد نیاز حادثه - اطمینان از رفاه عمومی و ایمنی بخش خدمات - هماهنگی و فرآیند درخواست برای منابع اضافی - پیگیری منابع و ایجاد هماهنگی‌های لازم - مرور برنامه برای دوره عملیاتی بعدی جهت تامین منابع و پشتیبانی خدماتی	پشتیبانی اداری / خدمات
- پایش و اطلاع رسانی به موقع حادثه در حوزه خدمات پیش بیمارستانی - تامین واکنش مناسب و موثر از طریق مدیریت به موقع جامع و موثر صحنه حادثه تحت نظر مستقیم و هماهنگی کامل با فرمانده صحنه، مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران و به کارگیری سامانه فرماندهی حادثه - تامین خدمات حفظ کننده حیات با استفاده از منابع موجود - انتقال فوری و صحیح مصدومین به مراکز درمانی تعیین شده بر اساس رویه های عملیاتی مربوطه در انطباق با الزامات راهنمای مدیریت فوریت‌های پزشکی در صنعت نفت به شماره MOP-HSED-GI-105	بهداشت و درمان (پزشکی / امداد و نجات و کمک‌های اولیه)
- کنترل راه‌های ارتباطی، ورود و خروج افراد و امنیت در صحنه حادثه و تاسیسات - کنترل دسترسی در صحنه - اطمینان از تسهیل در تردد نیروهای امدادی و فرآیند تخلیه شرکت یا منطقه - ارتباط با نیروهای امنیتی در صورت لزوم - تامین نیرو در صورت نیاز	حراست
- تهیه و در اختیار گذاشتن بی سیم به تعداد کافی و با برد مناسب در واحدهای عملیاتی - تجهیز مرکز کنترل مدیریت شرایط اضطراری/ بحران به وسایل ارتباطی لازم - نصب، تست، توزیع و حفظ تجهیزات ارتباطی - بروزرسانی مستمر لیست اپراتورهای خط آتش، بهداشت و درمان و مراکز درمانی و امدادی برون سازمانی و	IT و مخابرات
فراخوان نیروها و بسیج منابع حسب دستور مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران در اختیار فرمانده صحنه یا سایر مبادی ذیربط	بسیج

۶-۱-۵- برگزاری آموزش:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید آموزش‌های لازم (تئوری/ عملی/ کارگاهی) جهت آشنایی با برنامه مدیریت شرایط اضطراری/ بحران، طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری/ بحران، نقش و مسئولیت‌ها، آشنایی با تجهیزات مورد استفاده و یا سایر موارد در ارتباط با مدیریت شرایط اضطراری/ بحران را برگزار نمایند. به منظور اطمینان از آمادگی کارکنان برای مقابله با شرایط اضطراری/ بحران، باید آموزش‌های کارکنان مرتبط (شرکتی/ پیمانکار) به صورت دوره‌ای و براساس نظامنامه آموزش پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت برگزار و اثربخشی آن در تمرین‌ها مورد ارزیابی قرار گیرد.

صفحه ۱۷ از ۲۳	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت	راه‌نمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران صنعت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۶-۱-۶- انجام تمرینات^۱ دوره‌ای:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید حداقل سه بار در سال نسبت به برنامه‌ریزی و انجام تمرینات عملی در سطوح سه گانه شرایط اضطراری / بحران بر اساس سناریوهای معتبر اقدام و از آمادگی کارکنان و کفایت و اثربخشی طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران، اطمینان حاصل نمایند. طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران باید پس از انجام تمرین‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته و در صورت نیاز مورد بازنگری قرار گیرند.

توضیح: هر شرکت اعم از اصلی و فرعی در سطح تعریف شده خود اقدام به برنامه‌ریزی و اجرای تمرین دوره‌ای نماید.

۶-۲- ایجاد سامانه‌های ارتباطی و اطلاع رسانی وقوع حوادث و اعلام هشدار:

هر یک از شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید متناسب با ماهیت عملیات، تنوع و پراکندگی تاسیسات نسبت به ایجاد سامانه‌های ارتباطی و اطلاع رسانی وقوع حوادث شامل خطوط تلفن، رادیو (بی سیم)، بلندگو، پیجر، *Hot Line* سیستم‌های اعلام حریق و نشت، شستی اعلام خطر و ... اقدام نمایند. این سامانه‌ها باید به سهولت در دسترس کلیه کارکنان قرار داشته و قابلیت دریافت وضعیت‌های خطرناک، رویدادها و حوادث اعلامی از سوی کارکنان، پیمانکاران، سایر ذینفعان و همسایگان و اعلام آن به اتاق کنترل / ایستگاه‌های آتش نشانی / مراکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران (در مناطق متمرکز) و یا سایر محل‌های تعیین شده را داشته باشند. سامانه‌های ارتباطی و اطلاع‌رسانی حوادث باید به گونه ای طراحی شود که امکان تعیین موقعیت و محل اعلام کننده / اطلاع دهنده حادثه برای مرکز دریافت پیام / هشدار وجود داشته باشد.

همچنین لازم است سامانه هشدار وضعیت‌های اضطراری / بحران در تاسیسات پیش‌بینی شود. این سامانه‌ها باید دارای قابلیت هشدار فراگیر بوده و هشدارها نیز باید برای هر یک از وضعیت‌ها (نظیر نشت گازهای سمی، انفجار، آتش سوزی و ...) متفاوت باشد.

۶-۳- پیش بینی منابع و آمادگی تجهیزات شرایط اضطراری / بحران:

هر یک از شرکت‌ها / مجتمع‌های غیرمتمرکز و مناطق متمرکز صنعت نفت باید نسبت به تهیه فهرست منابع و تجهیزات مورد نیاز بر اساس طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران برنامه‌ریزی شده اقدام نموده و متناسب با نوع تجهیزات و منابع مورد نیاز، روش‌های تامین آن را در زمان وقوع شرایط اضطراری / بحران (منابع درون / برون سازمانی) تعیین نمایند. لازم است تجهیزات شرایط اضطراری / بحران به صورت دوره ای مورد بازرسی قرار گرفته و تحت بررسی برنامه‌های نگهداری و تعمیرات پیشگیرانه تاسیسات قرار گیرد. همچنین به منظور حصول اطمینان از آماده به کار بودن این تجهیزات، تست‌های عملکردی در فواصل زمانی معین مطابق با استانداردهای

¹ Drill

صفحه ۱۸ از ۲۳	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت	اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت MOP-PDCM-GI-003 (2)	

تخصصی، توصیه سازنده و تجربیات تاسیسات انجام شود. سوابق بازرسی، نگهداری و تست های عملکردی این تجهیزات باید ثبت و نگهداری شود.

۴-۶- ایجاد مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران:

در مناطق متمرکز صنعت نفت (مطابق جدول شماره یک پیوست ۷-۱) باید نسبت به ایجاد مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران اقدام شود. این مرکز باید متناسب با وسعت منطقه، ماهیت عملیات، تنوع و پراکندگی تاسیسات، شرح فعالیت و بر اساس خروجی مطالعات شبیه سازی مناطق خطر، مطابق با استانداردهای مربوطه طراحی و احداث شود. موقعیت مرکز باید تا حد امکان در محدوده ایمن نسبت به مخاطرات صنعتی از جمله نشت گازهای سمی، انفجار و قرار داشته و تمهیدات فنی مورد نیاز نظیر فشار مثبت یا Gas Tight یا Blast Proof نیز در نظر گرفته شود. تجهیزات این مرکز با توجه به گستردگی، نوع و محل تاسیسات، سناریوهای محتمل و میزان منابع می تواند به شرح ذیل باشد:

- (۱) انواع سیستم های رادیویی و مخابراتی
 - سیستم های VHF و ...
 - تلفن های ماهواره ای
 - تلفن های دریایی
- (۲) انواع سیستم های مانیتورینگ و نظارتی
 - سیستم های CCTV
 - سیستم های F & G
- (۳) سیستم های برق اضطراری
 - ژنراتور برق اضطراری
 - روشنایی اضطراری
 - UPS
- (۴) سیستم های نگهداری داده ها (نرم افزار و سخت افزار)
 - نقشه های Layout
 - سناریوهای مختلف شرایط اضطراری / بحرانی
 - نقشه های خطوط و کریدورها و تاسیسات مشترک
 - لیست منابع و تجهیزات موجود در منطقه، مجتمع، تاسیسات و مناطق مجاور
 - فهرست شناسنامه های شیمیایی مواد پرخطر (MSDS)
 - نقشه مسیرهای دسترسی و جاده ای
 - تابلو ثبت وقایع و زمان وقوع

صفحه ۱۹ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI -003 (2)	

(۵) سیستم‌های هشدار و اعلام شرایط اضطراری / بحرانی

- سیستم‌های آژیر
- سیستم Paging

(۶) سیستم‌های مورد نیاز شرایط اضطراری / بحران (برای خود مرکز)

- تجهیزات امداد و نجات
- تجهیزات ایمنی و آتش‌نشانی
- تجهیزات تنفسی

(۷) سیستم‌های صوتی و تصویری

- ویدئو پروژکتور
- ویدئو کنفرانس
- لپ تاپ / تبلت
- تجهیزات اداری

۵-۶- تدارک ایستگاه فرماندهی صحنه^۱:

هر یک از تاسیسات / واحدها / شرکت‌ها / مناطق متمرکز صنعت نفت باید متناسب با ماهیت عملیات، تنوع و پراکندگی تاسیسات نسبت به ایجاد ایستگاه ثابت یا سیار فرماندهی صحنه اقدام نمایند. این ایستگاه باید در نزدیک‌ترین محل ایمن در صحنه حادثه قرار گرفته و فضای کافی جهت استقرار فرمانده صحنه و عوامل کلیدی عملیاتی را داشته باشد. تجهیزات ایستگاه فرماندهی صحنه می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- تجهیزات ارتباطی پایدار و قابل اطمینان
- یک دستگاه رادیو بی سیم ثابت (base).
- تابلوی ثبت وقایع برحسب زمان وقوع
- تابلوی جانمایی و ثبت موقعیت تجهیزات حادثه دیده و در معرض خطر
- بلندگو و آژیر
- بادنما، باد سنج و کیسه باد
- میز و صندلی به منظور برگزاری جلسات عملیاتی در محل
- فهرست منابع داخلی و خارجی، صنایع و تاسیسات همجوار و شماره تماس‌های کلیدی
- لیست حضور و غیاب تیم‌های عملیاتی حاضر در صحنه
- نقشه‌ها و رویه‌های عملیاتی و مدارک فنی مورد نیاز

¹ Command Post

صفحه ۲۰ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

۶-۶- واکنش در سطوح سه گانه شرایط اضطراری / بحران

۶-۶-۱- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح یک:

- در صورت وقوع حادثه در تاسیسات، ابتدا تیم آتش نشانی (گروه امداد) اقدام به واکنش نموده و همزمان به مدیر شرایط اضطراری / بحران و فرمانده صحنه اطلاع رسانی می شود.
- تیم اعزامی، ضمن ارزیابی وضعیت، به مدیر شرایط اضطراری / بحران و فرمانده صحنه گزارش مستمر ارائه می نماید.
- در صورت انطباق وضعیت با معیارهای سطح یک، وقوع شرایط اضطراری / بحران سطح یک توسط مدیر شرایط اضطراری / بحران اعلام و همزمان فرمانده صحنه، عملیات کنترل را بر عهده گرفته و مدیر شرایط اضطراری / بحران نیز اقدامات پشتیبانی و هماهنگی و گسیل منابع را پیگیری می نماید.
- مدیر شرایط اضطراری / بحران موظف است در مناطق متمرکز، مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران (سطح دو) و در سایر تاسیسات، رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه و بالاترین مقام مسئول محلی را مطلع نموده و کلیه عوامل سطح دو / سه از جمله فرمانده صحنه و تیم های عملیات با اعلام و دستور مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران یا رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح سه در وضعیت آماده باش قرار گیرند.
- رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران سطح بالاتر می تواند تیمی را موظف به رصد وضعیت از جمله سطح وضعیت اضطراری / بحران نموده و توصیه های لازم را به مدیر شرایط اضطراری / بحران سطح یک ارائه نماید.

۶-۶-۲- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح دو:

- نحوه اقدام در شرایط اضطراری / بحران سطح دو در مناطق متمرکز نظیر عسلویه، ماهشهر، خارگ و ... که تاسیسات نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی به صورت متمرکز و در مجاورت هم قرار دارند (جدول شماره سه پیوست ۷-۱)، به شرح زیر می باشد:
- در صورت عدم توانایی مدیریت و کنترل وضعیت در سطح یک یا احراز معیارهای سطح دو شرایط اضطراری / بحران، شرایط اضطراری / بحران سطح دو توسط مدیر شرایط اضطراری / بحران (سطح یک) اعلام و فرمانده صحنه سطح دو، هدایت عملیات کنترل را بر عهده گرفته و مدیر ارشد شرایط اضطراری / بحران نیز اقدامات پشتیبانی و هماهنگی و گسیل منابع را پیگیری می نماید.
- در این سطح، فرمانده صحنه و کلیه عوامل عملیاتی سطح یک زیر نظر فرمانده صحنه سطح دو انجام وظیفه خواهند نمود.

صفحه ۲۱ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI -003 (2)	

- مدیر شرایط اضطراری/ بحران نیز به کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح دو ملحق و وظایف محوله را پیگیری می نماید.
 - مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران موظف است رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی مربوطه و بالاترین مقام مسئول محلی را مطلع نماید.
 - رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی می تواند تیمی را موظف به رصد وضعیت از جمله سطح شرایط اضطراری/ بحران نموده و در صورت لزوم توصیه های لازم را به مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران ارائه نماید.
 - در صورتی که مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران، نیاز به کمک یا هماهنگی با خارج از منطقه (درخواست کالا و ...) را تشخیص دهد، باید مراتب را به رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی مربوطه منعکس نماید. مسئولیت هماهنگی لازم برای ارسال فوری کمک های مورد نیاز با رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه شرکت اصلی می باشد.
- تبصره ۱:** مدیر شرایط اضطراری/ بحران سطح دو در صورت قابلیت و توانمندی فرمانده صحنه سطح یک، می تواند نسبت به ابقاء ایشان به عنوان فرمانده سطح دو اقدام نموده و به منظور کنترل شرایط اضطراری/ بحران، پشتیبانی لازم را از ایشان به عمل آورد.

۶-۳- واکنش در شرایط اضطراری / بحران سطح سه:

- در صورت عدم توانایی مدیریت و کنترل وضعیت در سطح یک یا دو (مناطق متمرکز) یا احراز معیارهای سطح سه شرایط اضطراری/ بحران، وضعیت توسط مدیر/ مدیر ارشد شرایط اضطراری/ بحران به رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه و بالاترین مقام مسئول محلی گزارش می شود.
- اعلام شرایط اضطراری/ بحران سطح سه توسط رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه انجام می گیرد.
- در صورتی که امکان مقابله با شرایط اضطراری/ بحران توسط کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه وجود نداشته باشد با اعلام و درخواست رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه، کمیته پدافند غیرعامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت به ریاست وزیر تشکیل می شود. اطلاع رسانی و هماهنگی با مسئولین سایر دستگاه های ذیربط خارج از صنعت نفت توسط رئیس کمیته پدافند غیر عامل و مدیریت بحران ستاد وزارت نفت انجام می گیرد.
- در سطح سه شرایط اضطراری/ بحران، فرماندهی صحنه و مسئولیت عملیات در تاسیسات صنعت نفت همچنان به عهده تیم عملیات صنعت نفت خواهد بود که حسب مورد، توسط رئیس کمیته مدیریت شرایط اضطراری/ بحران سطح سه تعیین می گردد.

صفحه ۲۲ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI-003 (2)	

• تا زمان اعلام وضعیت عادی، حضور اعضاء کمیته‌های شرایط اضطراری / بحران سطوح یک و دو در مرکز پایش و فرماندهی ایمنی و شرایط اضطراری / بحران الزامی است. در صورت نیاز به خروج یکی از اعضاء برای مدیریت عملیاتی، به تشخیص رییس ستاد/کمیته‌های مدیریت شرایط اضطراری / بحران، عضو می‌تواند محل را ترک نموده لیکن ضروری است جانشین این عضو عهده‌دار مسئولیت ایشان گردد.

۶-۳-۱- کنترل فوران چاه‌ها

در شرایط وقوع فوران چاه‌های نفت و گاز، کلیه اطلاعات لازم توسط مدیر عامل شرکت راهبر مخزن به کارگروه راهبری کنترل فوران ارائه می‌گردد. کارگروه مذکور در خصوص موضوعات فنی و روش‌های تخصصی کنترل فوران تصمیم‌گیری نموده و فرمانده صحنه موظف به اجرای تصمیمات کارگروه خواهد بود. در این شرایط کمیته مدیریت شرایط اضطراری / بحران به ریاست مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران تشکیل می‌شود.

۶-۷- بازنگری و بهبود:

پس از اتمام شرایط اضطراری / بحران و بازگشت به وضعیت عادی، لازم است با تشکیل تیم‌های تخصصی و کارشناسی، وضعیت عملکرد سطوح مختلف شرایط اضطراری / بحران از جمله کفایت و اثربخشی طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری / بحران، اقدامات عملیاتی و پشتیبانی انجام شده و میزان هماهنگی مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و نسبت به بازنگری و بهبود رویه‌ها، طرح‌ها و برنامه‌های واکنش اقدام شود. همچنین در صورت نیاز، اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی مهندسی به منظور بهبود وضعیت زیرساخت‌ها، تجهیزات و منابع سخت‌افزاری مدیریت شرایط اضطراری / بحران نیز تعیین و در دستور کار قرار گیرد.

صفحه ۲۳ از ۲۳	راهنمای مدیریت شرایط اضطراری / بحران در صنعت نفت	 جمهوری اسلامی ایران وزارت نفت اداره کل پدافند غیرعامل و مدیریت بحران وزارت نفت
	MOP-PDCM-GI -003 (2)	

۷- پیوست ها:

۷-۱- جدول مناطق متمرکز و شرکت های مشمول اقدام در سطح دو شرایط اضطراری / بحران

جدول شماره سه : فهرست مناطق متمرکز مشمول اقدام در سطح دو

نام منطقه / شرکت	واحدهای مستقر	سازمان مسئول اقدام در سطح دو
پارس جنوبی (پارس یک و دو)	نفت و گاز پارس، مجتمع گاز پارس جنوبی، پایانه های نفتی، شرکت های پتروشیمی، سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، منطقه ۱۰ عملیات انتقال گاز، سایر شرکت ها	سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
جزیره خارگ	پایانه های نفتی، نفت فلات قاره، پتروشیمی خارگ، ناحیه پخش خارگ، شرکت ملی نفتکش	شرکت پایانه های نفتی منطقه خارگ
منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی ماهشهر	سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی، شرکت های پتروشیمی مستقر در منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی ماهشهر، سایر شرکت های مستقر در منطقه	سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی
شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب	شرکت های بهره بردار تابعه	ستاد شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب
شرکت نفت مناطق مرکزی ایران		ستاد شرکت نفت مناطق مرکزی
شرکت نفت فلات قاره ایران	مناطق عملیاتی تابعه	ستاد شرکت فلات قاره ایران
شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران		ستاد شرکت پخش فرآورده های نفتی ایران
شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران		ستاد شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران
شرکت انتقال گاز ایران		ستاد شرکت انتقال گاز ایران

۸- منابع و مآخذ

- NFPA 1600: Standard on disaster/emergency management and business continuity /continuity operation programs. 2016.
- OGP, Incident management system for the oil and gas industry Good practice guidelines for incident management and emergency response personnel, 2014.
- NFPA 1561, Standard on Emergency Services Incident Management System, 2014.
- Petroleum and natural gas industries-offshore production installations- requirement and guidelines for emergency response. BS EN ISO 15544:2010.